

Yapı Kredi Yayınları - 4772
Sanat - 231

Yazarların Yüzünden / Selçuk Demirel

Kitap editörü: Korkut Emrah Erdur

Tasarım: Selçuk Demirel
Grafik uygulama: Süreyya Erdoğan

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi
A Blok Kat: 2 34310 Haramidere / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 00
Sertifika No: 12026

1. baskı: İstanbul, Ocak 2017
ISBN 978-975-08-3870-5

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2016
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Kemeraltı Caddesi Karaköy Palas No: 4 Kat: 2-3 Karaköy 34425 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Selçuk Demirel

Yazarların Yüzünden

YAPI KREDİ YAYINLARI

İçindekiler

Bir kitaba bakarken ne görürüz? / Sibel Oral • 9

- Adalet Ağaoğlu • 12
Ahmet Altan • 14
Gülten Akın • 16
Isabel Allende • 18
Metin Altıok • 20
İhsan Oktay Anar • 22
Duygu Asena • 24
Oğuz Atay • 26
Jane Austen • 28
Hakan Nordik (Rüstem Batum) • 30
Simon de Beauvoir • 32
John Berger • 34
Dan Brown • 36
Cevat Çapan • 38
Roald Dahl • 40
Gülten Dayıoğlu • 42
Charles Dickens • 44
Abidin Dino • 46
Ahmet Muhip Dıranas • 50
Fyodor Dostoyevski • 52
Marguerite Duras • 54
Orhan Duru • 56
Ferit Edgü • 58

Nazlı Eray • 60
Leylâ Erbil • 62
Bedri Rahmi Eyübođlu • 64
F. Scott Fitzgerald • 66
Füruzan • 68
Ivan Gonçarov • 70
Ernesto Che Guevara • 72
Nâzım Hikmet • 74
Necib Mahfuz • 78
Dođan Hızlan • 80
Nasreddin Hoca • 82
Victor Hugo • 84
Rıfat İlgaz • 86
Attilâ İlhan • 88
Franz Kafka • 90
Bilge Karasu • 92
Yasunari Kawabata • 94
Orhan Kemal • 96
Yaşar Kemal • 98
Jack Kerouac • 102
İoanna Kuçuradi • 104
Onat Kutlar • 106
Kaşgarlı Mahmud • 108
Thomas Mann • 110
Nilgün Marmara • 112
Gabriel Garcia Márquez • 114
Arthur Miller • 116
Toni Morisson • 118
Lâle Müldür • 120
Murathan Mungan • 122
Iris Murdoch • 124
Behçet Necatigil • 126
Aziz Nesin • 128
Yoko Ono • 130

Tan Oral • 132
Erdal Öz • 134
Tezer Özlü • 136
Orhan Pamuk • 138
Pier Paolo Pasolini • 140
Fernando Pessoa • 142
Sylvia Plath • 144
Jean Jacque Rousseau • 146
Jean Paul Sartre • 148
William Shakespeare • 150
Zadie Smith • 152
Sevgi Soysal • 154
Susanna Tamaro • 156
Haldun Taner • 158
Ahmet Hamdi Tanpınar • 160
Cahit Sıtkı Tarancı • 162
J. R. R. Tolkien • 164
Lev Nikolayeviç Tolstoy • 166
Ayfer Tunç • 168
Vedat Türkali • 170
Mîna Urgan • 172
Tomris Uyar • 174
Ahmet Ümit • 176
Mo Yan • 178
Can Yücel • 180
Émile Zola • 182

Bir kitaba bakarken ne görürüz?

Daha baştan söylemeliyim, ve evet sanki, sanki değil belli ki: bu kitap “okur” Selçuk Demirel’in, “çizer” Selçuk Demirel’e yaptırdığı bir kitap. Okur’a göre değil, okur için yapılmış bir kitap ve bana kalırsa asıl kıymetini de buradan alıyor.

Alberto Manguel’e göre “Okuma, okurlarının kelimeler labirentine girmesini, kendi yollarını kesip açmasını ve sayfanın kenar boşluklarının ötesinde kendi haritalarını çizmesini talep eder.” Demirel’in yazarlara, yazarların cümlelerine ve onların kurduğu dünyaya çizgileriyle bir okuma yapıyor. Kalemite’yle belki.

Sormanın vaktidir şimdi, bir kitaba bakarken ne görürüz. Ya da gelin şöyle soralım; Selçuk Demirel bir kitaba bakarken ne görür peki?

Bana sorarsanız; o, gözünün yetmediği yere elini uzatır ve ordan konuşur. Bu kitapta kanıtı.

Selçuk Demirel’in *Başka Bir Yerde* adını verdiği kitabıyla ilgili *Radikal Kitap*’a yaptığımız söyleşinin girişine “Bize yine büyüğü bir okuma vaat ediyor” diye yazmışım. Sonra sorular sormuşum, Demirel’den yanıtlar almışım ve o en son noktayı Demirel şöyle koymuş:

“İsterseniz söyleşimizin son sözünü Pessoa’ya bırakalım;
Ağaçla ağacı görmek arasında düşün yeri nedir?
Yaşayanla yaşam arasında ırmak ne yandan akar...”

Söyleşi böyle bitmiş. Şimdi, burada, cümlelerimi devirmeden kurmaya çalışıp kendimi okur yerine koyuyorum. Ya da düzelteyim; birkaç gündür evinin masasında, sehpasında Peter Mendelsund'ın *Okurken Ne Görürüz* kitabı olan, arada onun sayfalarına, arada da Selçuk Demirel kitaplarına bakan bir okurum. Mendelsund'ın yazdıklarını okuyor arada elinizdeki bu kitabın sayfalarına bakıyorum. Bir süre sonra Berger'in şu satırlarına geliyorum: "Çizmek görünümünün yapısını inceleyerek bakmaktır. Bir ağaç çiziminin gösterdiği ağaç değil, bakılmakta-olan-ağaç'tır (...) Her bakışla biraz kanıt toplar çizim, ama aynı anda görülebilen birçok bakışın kanıtlarından oluşur."

Bu satırların yanı başındaki sayfaya bakıyorum. John Berger var. Var - mı?

Az önce geçtiğim sayfalar geliyor aklıma. *Fikrimin İnce Güllü* romanından bir bölüm ve yanında Adalet Ağaoğlu, sonra beyaz ve ince bir bilek öpülesi, inceliklerin şairi Gülten Akın...

Metin Altıok'un "Gözünüze yaş düşerim"inden bir kor harlanıyor sayfaya bakarken ve derken bir şey var toprakta. Tohum olup patlayan belki. Dal dal uzanan, yaprak yaprak çoğalan, gövdesinde durup kendimize bakmak, kendimizi sınamak ve belki de sığınmak istediğimiz Oğuz Atay. Kökleri toprağın altından göğe yükselen bir cümle uzanıyor bakan gözlerimize: "*Tutunamayanlar*'la çok basit bir iş yapmak istedim, insanı anlatmak" diyor ya Oğuz Atay...

İşte şimdi sesli düşünüyorum ve mırıldanıyorum: "Selçuk Demirel okur olan bana n'apıyor şu anda?" Oğuz Atay üzerine yüzlerce yazı, tez, deneme, eleştiri, kitap... Demirel'in Atay'ı çizdiği, resmettiği, yazdığı sayfaya bakıyorum: Oğuz Atay, evet... Bu ağaç, dal dal uzanan, yaprak yaprak çoğalan, sözcükler, o iki damla su, o duruş... Okuyorum bir anda. Atay'ın tüm yapraklarını okuyor ve sanki ilk kez okuyor gibiyim... Peki ya daha önceki okumalarım?

Okurken ne görüyoruz sahiden? Sadece roman, öykü, şiirin içinden değil yazarın da içinden soruyorum bu soruyu. Ve evet belki de en çok oradan, yazarı düşünerek; yazarı okurken, yazar için yazılanı okurken, yazarın dünyadaki, edebiyattaki duruşunu okurken ne görürüz?

Ve görmek. “Göz Alabildiğine” görmek. Özü görmek.

Selçuk Demirel’den bahsederken “çizer” deriz. Bana göre okurdur ve yazandır da. Eli kelimelere de kalem tutandır. Elindeki kalem çizgiden sözcüklerle bir dünya kurar. Bu dünyaya –belki kaba bir tabir gibi olabilir ama– “kafa-göz” girersiniz. Düşünce, felsefe, edebiyat ve aslında en toplamında insan. İnsanın nereye gittiğini gösterdiği kadar yazıyor da Demirel. Çünkü okuyor. Bu illa bir edebiyat eseri olmak zorunda da değil. Yazarın fotoğrafını okuyor Demirel; dünyadaki duruşunu, bir paragraftan, iki mısra arasından okuru nasıl harladığını, ince bileğinin beyazlığını, yazarın sözcüklerle olan varolma savaşını belki. Salt metni değil, baştan aşağı yazarı okuyor Demirel.

Ve işte bu kitapta “Okur Selçuk Demirel”in zihin kütüphanesinin minyatürü var, çizer Selçuk Demirel ise el vermiş. Yazarların imzasına, kendi parmakizini bulaştırması ancak bu denli bir hünerle yapılabilirdi. Ne mutlu bize ki onunla aynı çağın okuruyuz.

Sibel Oral
İstanbul
2016

Sürücüsüne göre balrengi olan Mercedes, sabırsız, nerdeyse son bir atılımla hızlandı. Bulgar çıkışını geride bırakıp girişe yaklaştı. Orada yavaşladı.

Yavaşla... Yavaşla... Bırak geçsin bokoğlu bok! Hasköy mü, Haskova mı, ne cehennemse, ordan bu yana canıma okudu hokkabaz. Eğlendi benimle... Güldenhouse'unun içine sıçayım senin! Geç, hadi geç!.. Gir içeri de, orda görüşürüz. Benim, o koskoca Volvo Transport'larla bile böyle başım ağrımadı be!.. Yürüsene hokkabaz arabası! Yaşı geçmiş boyalı orospu! olup olmuşu bir kamyonetsin işte... Dökülen bir kamyonet... Lâkin herif, bu süslü döküntüye bir Mercedes 280 motoru oturmadıysa bana da Bayram demesinler!

Bayram'ın gözüne, direksiyonuna kurulduğu Mercedes'i bütünüyle bir kez daha göründü. Yüreğiyle bir kez daha tozunu aldı; sevip okşadı onu. Güvenle kaykıldı arkasına. Oturduğu yere, salt geçmiş yılların değil, çok uzun bir yolun yorgunluğunu da hemen hiç duymaksızın, keyifle yerleşti. ayağını gazdan usulca çekti. Karoserine boydan boya Güldenhouse yazılı, şişko çıplak adamlar, doğada rastlanması olanaksız çiçekler ve sırtlarına benzer hayvanlarla renk renk resimlendirilmiş kamyonete yol verdi.

Adalet Ağaoglu, *Fikrimin İnce Gülü*, Remzi Kitabevi, 1981

Adalet Ağaoğlu, 2014

....

Ölüm seni kuşattığında, tam o sırada, hayatı düşüneceksin.

Acıyı, öfkeyi, kederi ulu bir gölgeliğe yatacağına bir zaman, “dinlenin biraz” diyeceksin.

Bir inci avcısı gibi, ta derinlere dalıp tek tek bütün istridyeleri açarak,

bir sevinç arayacaksın.

Hayaller kuracaksın.

Hatıralarını bir daha gözden geçireceksin.

Sevdiklerini düşüneceksin ve seni sevenleri.

Özlediklerini düşüneceksin ve seni özleyenleri.

Teninde iz bırakanları ve senin izini taşıyan tenleri.

Seni şakalarıyla güldürenleri ve senin şakalarına gülenleri.

Sevinçlerini, hayallerini, hatıralarını,

sevdalarını, sevimlerini,

özlemlerini, şakalarını bir bir yerleştireceksin içine,

hayat denilen mucizenin sana verdiği armağanları

sıkıca kucaklayacaksın.

Ahmet Altan, 2013

İLKYAZ

Ah, kimselerin vakti yok
Durup ince şeyleri anlamaya

Kalın fırçalarını kullanarak geçiyorlar
Evler çocuklar mezarlar çizerek
dünyaya
Yitenler olduğu görülüyor bir türküyü
açtılar mı
Bakıp kapatıyorlar
Geceye giriyor türküler ve ince şeyler
(...)

Durun ince şeyleri anlatmaya
Kimselerin vakti olmasa da
Okulların kadın öğretmencikleri
Tatil günlerini çoğaltsalar da
Kutsal nemiz varsa onun adına
Gözlerimiz için bağlar dokusalar da
Birikimler ve çizgiler gitgide gitgide
Açmaya ilkyaz çiçekleri

Bir gün birileri öte geçelerden
Işık çalar yanıt veririz

Gülten Akın, "İlkyaz", *Kırmızı Karanfil (Toplu Şiirler I)*, Yapı Kredi Yayınları, 2004

Gülten Akın, 2008

... Kölelik benim de hoşuma gitmiyor, bundan emin olun, hele burada yaşamak hiç hoşuma gitmiyor ama sizin kahvenizi tatlandırabilmeniz ve puro içebilmeniz için birilerinin kolonileri yönetmesi gerekiyor. Fransa'da bizim ürünlerimizin tadını çıkarıyorlar ama bunların nasıl elde edildiğini kimse bilmek istemiyor. Ben İngilizlerle Amerikalıların dürüstlüğüne tercih ederim, onlar pratik bir bakış açısıyla köleliği kabul ediyorlar...

... Yardım et bize, ey rüyaların ve umutların Ioa'sı. Onu Cambrey'den kurt, efendimizin gözüne görünmez kıl, başkalarının karşısında ihtiyatlı ama benim kollarımda güçlü olsun, hayatta kalabilmesi için gün ışığında yüreğini sustur, özgürlük arzusunu kaybetmesin diye geceleri ona cesaret ver. Bize iyilik dolu gözlerle bak. Erzuli, ey kıskançlığın Ioa'sı. Bizi kıskanma, çünkü bu mutluluk bir sineğin kanatları kadar kırılğan...

Isabel Allende, *Denizin Altındaki Ada*, çev: İnci Kut, Can Yayınları, 2010

Isabel Allende, 2012

Ve en derim ki;
Geçip gider zaman.
Geri alınmaz bazı şeyler.

Ömrüm, ömrüm
Ve yanan mum biter.

Soğur cehennem bile.

Metin

14 Nisan 1981

Metin Altuok, "Bir Gün Ölüyorum", *Bir Acıya Kiracı*, Kırmızı Kedi, 2014